

ИЗСЛЕДВАНЕ НА СТИЛОВЕТЕ НА УЧЕНЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОТ ИПФ – СЛИВЕН

Марина НИКОЛОВА, Моника ИНГИЛИЗОВА

nikol.mn@gmail.com; monika_ingilizova@abv.bg

Катедра „Педагогика и мениджмънт“; ИПФ – Сливен; ТУ – София; гр. Сливен, бул. “Бургаско шосе” №59

Резюме

В статията се разглежда въпросът за ученето и стиловете на учене. Акцентът е поставен върху изследване на стиловете на учене на студентите от ИПФ – Сливен. Направен е анализ на получени резултати. Изведени са основните стилове на учене, проявяващи се като доминиращи във всеки отделен курс. На основата на анализа са изведени изводи

Ключови думи

учене, стилове на учене

Увод

Процесът на обучение е сложен бинарен процес и обединява дейността на учителя – преподаване с дейността на учащите – учене.

Ученето се дефинира по различен начин от авторите, занимаващи се с тази проблематика. Р. Хаслер го определя като клас информационно преработвателни процеси, чрез които субектите могат да придобиват индивидуален опит, да го ползват след това в поведението си и по такъв начин да се справят успешно с особените и често променящи се изисквания на околната среда. Ф. Кликс го тълкува като изменение на поведението спрямо околната среда, което настъпва в резултат от индивидуална преработка на информацията. Според Й. Линхарт ученето е вид дейност, в която субектът в дадена ситуация под влияние на външни условия и в зависимост от собствените резултати изменя своето поведение и своите психически процеси, така че да снее чрез новата информация степента на своята неувереност и да намери правилен отговор и адекватно правило на своето поведение. И.Я.Лернер приема, че ученето е дейност за организация на усвояването [И.Лернер, 1982].

В крайна сметка ученето е първото и второто и третото. Крайният резултат от ученето зависи от редица фактори:

- трудност на учебното съдържание;
- обем на учебното съдържание;

- начин на възприемане – директно или индиректно;
- емоционално и здравословно състояние на учащия;
- начин на запомняне – на части или изцяло;
- стил на учене.

Изложение

В литературата се срещат множество определения на стила на учене. Най-широко възприето е това на NASSP (Национална агенция на ръководителите на средни училища в САЩ): “стилът на учене е композиция от познавателни, афективни и психологически характеристики, които са сравнително стабилни индикатори за това, как учащият се възприема, взаимодейства със, и отговаря на учебната обкръжаваща среда.” [Griggs, Shirley.1991]

Съществуват много различни начини за класификация на стиловете на учене. Българските източници коментират около 70 типологии на стиловете на учене. Майерс и Бригс [Myers, Briggs, 1978] класифицират 16 възможни стила на учене на основата на комбинацията от типове личности. Според структурата на главния мозък и различното предназначение на дясното и ляво полукълба Алинсън и Хайес [Allinson, Hayes, 1996] различават разсъждаващ – интуитивен или

активен – съзерцателен стил на учене. Според предпочитанията при преработка на информацията Силверман и Фелдър [Silverman, Felder, 1988] диференцират пет аспекта: 1) ориентирани към значението 2) ориентирани към репродуциране 3) ориентирани към достижения и 4) холистична ориентация.

В един от най-широко използваните модели на учене при зрели хора на Д. Колб, стилът на учене се определя като предпочитан от човека подход за възприемане и преработване на информацията от жизнения и професионалния опит. Изразява се в степента, в която различните хора използват и комбинират преживяване, разсъждение, мислене и правене, когато учат. Например те могат да се ориентират към по-конкретно или по-абстрактно възприемане и към по-активно или по-пасивно преработване на информацията.

Един от най-добрите модели за стиловете на учене е разработен от Питър Хъни и Алън Мъмфорд [Honey, Mumford, 1986-92]. В модела им има четири стила на учене: активисти (деятели), теоретици, прагматици и мислители.

1. Активисти – Те проявяват предпочитание за учене в стил "ръка да пипне" посредством правене на нещата. Активистите обикновено имат високо ниво на енергия и нисък праг на внимание, така че е най-добре информацията да им се поднася на малки хапки. Те са нетърпеливи да се захванат сами за работа и да пробват. Едновременно с усилието да се пригледат към този стил на учене се наблюдава впускане „да бягат, преди да могат да ходят“. Поради това изключително важно е да се проверява резултата от ученето им на ранните етапи от тяхното развитие.

2. Рефлектори - Хората, които учат рефлексивно, са почти пълната противоположност на активистите. Те обичат да разполагат с време да възприемат информацията и да поразмишляват върху нея, преди да предприемат действие. След като предприемат действие, предпочитат да помислят внимателно върху онова, което са направили, преди да си вадят заключения. За разлика от активистите, рефлексивно учещите обикновено произвеждат много прецизни продукти в работата си, които често пъти са новаторски.

3. Теоретици - Онези, които имат предпочитания към теоретичен стил на учене, обикновено са много обективни, непроявяващи емоции учещи. Те се интересуват от събирането на факти, от организирането на тези факти в логическа последователност и след това от прилагането на това знание по методичен начин. За учещият-теоретик контекстът е много важен.

Ако той не знае защо прави нещо и по какъв начин то се вписва в останалите задачи, това е в състояние силно да го фрустрира.

4. Прагматици - Прагматичният стил на учене се основава на първо място на практическото приложение. Този тип учещи са склонни да отхвърлят базисна информация, като запазват само тази, която могат да приложат. Абстрактното учене не допада на прагматиците, които на първо място са фокусирани върху това какво да направят и как да го направят. Прагматичният стил на учене често пъти намира най-голямо удовлетворение, когато учащият е изправен пред решаването на проблем или нововъведение.

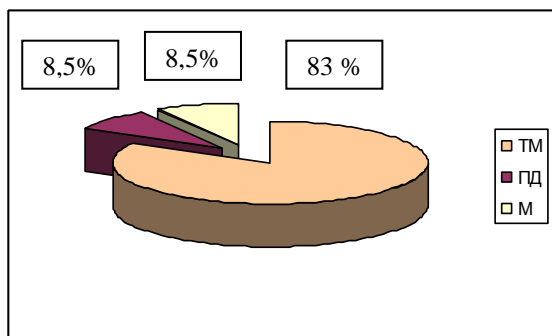
Ученето обединява обучение, личностно развитие и професионална дейност. Това е процес на адаптация и промяна, основан на опита. Повечето хора развиват стил на учене, който акцентира върху определени подходи на учене за сметка на други. Той може да бъде свързан с различни модели на поведение, някои от които засягат избора на учебни специалности, на професионален път и кариера, на развитието на определени адаптивни компетенции.

Характерът на университетското образование е важен фактор за развитие на определен стил на учене. Това влияние естествено продължава и след напускане на университета и води до определен професионален и кариерен избор.

Във връзка с проучване стиловете на учене на студентите от ИПФ – Сливен, през учебната 2012-2013 учебна година бе проведено изследване сред 212 студенти (I курс – 72 студенти; II курс – 54 студенти; III курс – 48 студенти; IV курс – 38 студенти). Използвана бе методиката на Питър Хъни и Алън Мъмфорд „Стилове на учене“.

Резултатите показват, че в **първи курс** доминиращо студентите използват стил на учене, характеризиращ ги като „теоретик-мислител“ – 83 %. Този стил учене съответства на „теоретик-рефлектор“ от модела на П. Хъни и А. Мъмфорд. Това напълно естествено, защото студентите-първокурсници продължават да учат, както са го правили до сега в училище, т.е. акцентът все още се поставя върху теоретичното усвояване на нова информация, за което е необходимо достатъчно време.

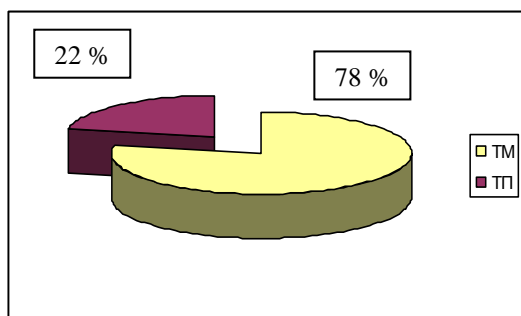
Малка част прилагат стил на учене, определящ ги като „прагматик - деятел“ – 8,5 % и също толкова – междинен тип. Резултатите са отразени на фиг. 1.

Фигура 1

TM – теоретик - мислител
 PD – прагматик – деятел
 M - междинен

Резултатите показват, че във **втори курс** доминиращо студентите използват стил на учене, характеризиращ ги като „теоретик-мислител” – 78 %, което съответства отново на „теоретик-рефлектор” от модела на П. Хъни и А. Мъмфорд. На практика няма разлика в доминиращия стил на учене в първи и втори курс. Около една пета част прилагат стил на учене, определящ ги като „теоретик-прагматик” – 22 %. Резултатите са отразени на фиг. 1.

Фигура 2

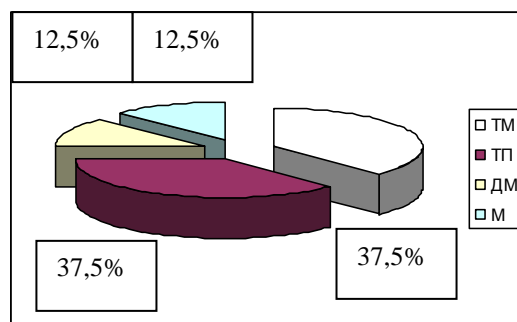
TM – теоретик - мислител
 TP – теоретик – прагматик

За **трети курс** прави впечатление, че се очертават два стила на учене с равни резултати от по 37,5 %: „теоретик-мислител” и „теоретик – прагматик”. Това означава следното:

- при малко повече от една трета част от изследваните, макар и в трети курс се запазва тенденцията да доминират на теоретичното учене и мислене;
- при също толкова изследвани има промяна в стила на учене като се налага „теоретик – прагматик”, т.е. насоката е обвързване на теоретичната подготовка с прилагане знанията на практика и решаване на реални проблеми.

Отново с равни резултати, но значително с по-ниски стойности от 12,5 % са: „деятел-

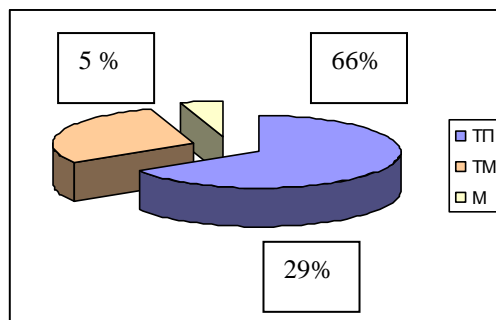
мислител” и „междинен”. Резултатите са показани на фиг. 3.

Фигура 3

TM – теоретик – мислител
 TP – теоретик – прагматик
 DM – деятел – мислител
 M – междинен

В **четвърти курс** се наблюдава ясна диференциация като на първо място с 66 % е „теоретик – прагматик”, с 29 % са „теоретик – мислител” и само с 5 % е „междинен” тип. Резултатите са отразени на фигура 4.

Фигура 4

TP – теоретик – прагматик
 TM – теоретик – мислител
 M – междинен

В последния курс на обучение от бакалавърската си програма, при студентите начело излиза като стил на учене „теоретик – прагматик”. Тази тенденция на промяна на стила на учене започна в трети курс и в четвърти се запазва и развива като обхваща две трети от изследваните. Тази тенденция на промяна има своето обяснение. Студентите вече завършват и доминирането на прагматичния характер на учене от една страна и същия характер на знанията им е важно от гледна точка на реализацията им в изучаваната професия.

Трябва да се спомене и това, че при малко повече от една трета се запазва отново стил на учене „теоретик-мислител”.

Заклучение

Обобщаващо за стила на учене на студентите може да се каже следното:

- в първи курс доминира „теоретик – мислител” („теоретик-рефлектор”от модела на Питър Хъни и Алън Мъмфорд;
- във втори курс се запазва тенденцията от първи, т.е. промяна няма;
- в трети курс с равни показатели доминират „теоретик – мислител” и „теоретик – прагматик”;
- в четвърти курс доминира „теоретик – прагматик”.

Доминиращият стил на учене при студентите от ИПФ – Сливен се променя през годините от „теоретик – мислител” в „теоретик – прагматик” и това има своето обяснение. Напълно се потвърждава спецификата на интелектуалната дейност на студентите, т. е. те се обучават за инженери с професионална квалификация „учител”. Теоретичните знания са необходима основа за формиране на професионална компетентност и готовност за реализиране на труд в реална среда.

Научните изследвания, резултатите от които са представени в настоящата публикация са финансирани по договор № 132ПД0005-16 от Вътрешния конкурс на ТУ- София.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Беелих, К и Х. Шведе, “Техника на ученето и на умствения труд”, изд. Народна просвета, С. 1987
2. Консулова, С. Ключови тенденции в съвременните преподаване и учене. - Известия на ТУ-Сливен № 6, 2013, USSN 1312-3920.
3. Лернер И. Развитие мышления учащихся в процессе обучения истории, М.Просвещение, 1982.
4. Лечева, Г. Стилете на учене като педагогическа компетентност за разнообразяване на преподавателските стратегии. Научни трудове на русенския университет - 2009, том 48, серия 6.2.
5. Солсо, Р., “Когнитивная психология”, изд. Питер, СПб., 2002
6. Уенджър, У и Р. По, “Факторът Айнщайн”, изд. Сиела, С. 2001
7. Allinson, C. W. & Hayes, J. (1996) The cognitive style index: a measure of intuition-analysis for organisational research. Journal of Management Studies, 33, pp. 119-135.
8. Gamon, D. and Allen Bragdon, Learn Faster and Remember More, 2001
9. Griggs, Shirley. Learning Styles Counseling. ERIC Digest.1991.
10. Honey, P. & Mumford, A. (1982) Manual of Learning Styles London: P. Honey.
11. Myers, I. (1978). Myers-Briggs Type Indicator. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

STUDY LEARNING STYLES OF STUDENTS FROM IPF - SLIVEN

Marina NIKOLOVA, Monika INGILIZOVA

nikol.mn@gmail.com; monika_ingilizova@abv.bg

Department of "Pedagogy and Management" IPF - Sliven, Technical University – Sofia

Abstract

This paper discusses the issue of learning and learning styles. Emphasis is placed on examining the learning styles of students from IPF - Sliven. An analysis of obtained results is done. Outlines the main learning styles, occurring as dominant in each course. On the basis of the analysis are output conclusions.

Keywords

learning, learning styles